

ZÁŘÍ 2009

Solidarita

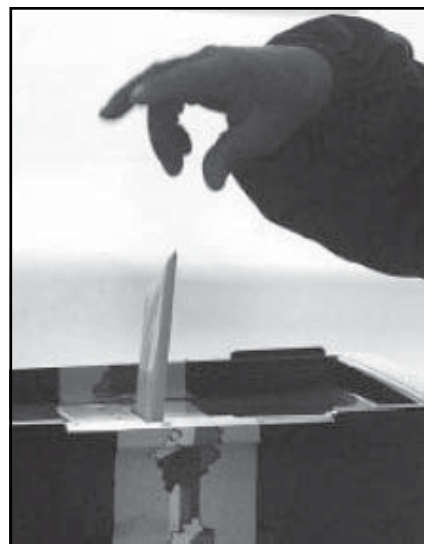

PROTI VÁLCE A GLOBÁLNÍMU KAPITALISMU CENA 10 Kč SOLIDÁRNÍ CENA 15 Kč

ČÍSLO 35

Zastavme Janotův balíček

školné
zmrazení platů
stop zvyšování důchodů
snížení sociálních dávek
zachování zdravotnických poplatků

Volby a antivolby

str. 4

Hier
ist
DIE LINKE.

Rozhovor s členem
saské DieLinke str. 7

Nacionalismus - rozděl
a panuj str. 10

V Brdech proti základnám

V sobotu 25. 7. ráno se v Jincích na náměstí sešla skupina více než 100 lidí. Důvod byl jednoduchý – druhý pochod z Jinců

na Zásnalskou přehradu organizovaný Iniciativou Ne základnám. Po několika krátkých projevech zastupců Ligy starostů proti radaru, ČSSD, KSČM a aktivistů Iniciativy jsme se rozdělili do dvou skupin. Skupina A se vydala auty k Zásnalské přehradě, aby připravila všechno potřebné, než dorazí ostatní. Skupina B vyšla pěšky s transparenty, vlajkami, pikety a megafonem a ještě než se stáhla ztratit v lesech vojenského újezdu, mnozí Pražáci, přivklí pochodům maximálně z Václaváku ke Sněmovně se ptali, proč zrovna my jsme bčko... Byli i tací, kteří se v lesech ztratili, museli jsme ovšem uznat, že hodnotnější je aktivista s nevalnou orientací prostorovou, ovšem s vytříbenou orientací politickou.

U Zásnalské přehrady, v Chaloupkách, všechny čekalo občerstvení, neformální debaty a diskuze všeho druhu. Nechyběla

ani tombola, v níž hlavní cenou byla bezpochyby velmi vkusná hrající si porcelánová medvídka. Velkým překvapením bylo, že je šťastný výherce ponechal namísto, zřejmě z obav, že by později mohli sloužit jako důkaz spolupráce s ruskými tajnými službami. Poučili jsme se, příště přinese-me hrající si orlata.

Lidé v lesech samozřejmě nejsou lidé v ulicích, ale přesto se nám podařilo udělat vlnu v době letního radarového ticha. Příjemně jsme si popovídali a upevnili vazby s místním a nakonec se, i bez policejních výzev, pokojně rozešli do svých

domovů, neboť s výjimkou osvětleného sálu místní hospody už na místě nebylo nic k vidění.

JANA GLIVICKÁ

Escada – protest proti prodeji kožichů

Ve dnech 1. a 8. srpna proběhly v Praze v Pařížské ulici dvě demonstrace proti obchodnímu řetězci Escada, který mimo jiné nabízí i zboží z pravé kožešiny (www.antifur-campaign.org).

Skupina několika aktivistů se tak připojila k mezinárodní kampani, která se snaží zastavit prodej kožených a kožešinových výrobků. Kolemjdoucí byli informováni projevem z megafonu, letáčky a transparenty. Navíc se zde objevila nová brožura o veganství z dílny projektu Otevři oči s aktualizovanými informacemi z této oblasti. Kdo měl zájem, obdržel podrobnější informace o celé kampani.

Dne 13. srpna informoval internetový server iDnes.cz o insolvenci Escady poté, co se její dluhy vyšplhaly na 200 milionů eur. Neschopnost splácet své pohledávky a domluvit se s věřiteli, tak zvýšily šance na úspěch v mezinárodním boji proti krutému obchodu s kožešinami. V kampani samotné se bude dále pokračovat, ale aktivisté už začínají diskutovat o tom, jaké další akce v dohledné době připraví.

KLÁRA

FREEDOM FOR ANIMALS

Mirku, odpluj

Ve čtvrtek 20. srpna se před sídlem ODS odehrál happening Mladých sociálních demokratů a jejich příznivců. Jeho účastníci donesli předsedovi ODS plastové hračky v podobě loďek. Chtěli tím vyjádřit přání, aby Topolánek odplul a už se do české politiky nevracel. Reagovali tak na tzv. Toskánskou kauzu.

Na happening se sešlo asi 50 účastníků a nálada byla dobrá, i když místu trochu vypjatá.

Mladí sociální demokraté chtějí v dalších podobných akcích pokračovat.

Obklíčení poslanecké sněmovny

V úterý 8. září dopoledne uspořádala Iniciativa Ne základním protestní happening před Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky. Přicházející politiky vítali aktivisté se satirickými plakáty a bílými plachtami s hesly proti plánovanému radaru.

Akce byla součástí předvolební kampaně „Poslanci rozhodnou o radaru, vy rozhodnete o poslancích“.

Na konci září se v jejím rámci vydá na cestu autobus Nezákladňák, který objede celou Českou republiku a navštíví desítky měst.

Iniciativa Ne základním se akcí před poslaneckou sněmovnou připomíná poslancům, že stále existuje a bude sledovat jejich korky. Připomínat a pamatovat si, je největší síla, kterou můžeme proti aroganci politiků mít. Dokud nebude otázka radaru rozhodnuta, nepřestane Iniciativa nezákladním organizovat protesty a další veřejné akce.

Už žádná cizí vojska

Letos 21. srpna uběhlo 41 let od invaze vojsk Varšavské smlouvy na území Československa. V roce 1991 se podařilo poslední části těchto vojsk odsunout zpět tam, odkud přišla. Období bez přítomnosti cizích vojsk na území ČR trvalo podstatně kratší dobu než většina politiků v roce 1989 a 1993 prohlašovala. Překvapivě se období definované „již nikdy“ smršlo na několik let. Od účasti ve vojenském paktu NATO (pozůstatku z doby bipolárního světa, kdy jeho protiváhou byly státy Varšavské smlouvy), ke kterému se připojila Česká republika bez všelidového referenda, jen pár dnů před tím, než bylo zahájeno bombardování Srbska.

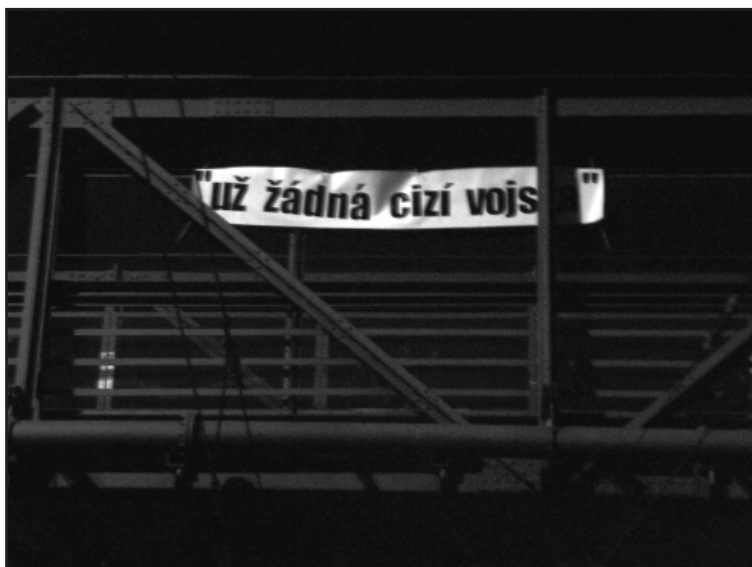
Posledním hitem v oblasti výskytu cizích vojsk je plán podporovaný vládnoucími činiteli k výstavbě americké vojenské základny. Je zajímavé, že lidé, kteří dříve provolávali hesla typu „žádná cizí vojska“ vyspěli a nyní pro změnu požadují přítomnost vojsk našeho velkého bratra. Dokonce mu napsali v dopise, aby na nás nezapomněl a nevyměňoval naše vazalství za spolupráci s naším (zřejmě podle expremiéra Topolánka) největším současným nepřítelem - Ruskem.

Naštěstí se občané České Republiky poučili z chyb minulosti a jsou rozhodně proti přítomnosti cizích vojsk na území ČR.

A tak Iniciativa Ne základním uspořádala v předvečer 41. výročí vstupu cizích vojsk na území ČR happening, při kterém bylo vypuštěno 41 balonů s přáním „Již žádná cizí vojska“. Happening se symbolicky konal na místě bývalého Stalinova pomníku na Letné. Happeningu se zúčastnilo asi 50 lidí což je vzhledem k pokročilé noční době a období prázdnin významná účast. Vrcholní političtí

představitelé ČR a jejich angažovanost v otázce výstavby radaru svojí činností vyvolávají obavy, že se historie bude opakovat, že zde budeme mít další cizí armádu.

PETR PICK

V noci z 20. na 21. srpna 2009 byla Praha svědkem invaze bannerů s nápisy "už žádná cizí vojska", které odkazují jak k 41. výročí okupace v roce 1968, tak k výročkám bývalého prezidenta Václava Havla, že už zde nikdy nebudou cizí armády.

Demonstrace ve Stříbře

Za poslední měsíce jsme byli svědky mnoha dalších útoků na životní úroveň zaměstnanců, především snižování mezd a propouštění, jehož příčinou je často stěhování firem na východ kvůli levnější pracovní síle. Zaměstnanci tomu většinou jen mlčky přihlíželi a útoky trpěli. Výjimkou však byli zaměstnanci firmy AEES (dříve Alcoa Fujikura Czech) ve Stříbře.

Město Stříbro má 8250 obyvatel. Firma Alcoa Fujikura Czech, 17 let fungující jako výrobce kabelových svazků do automobilů, poskytovala roku 2007 práci 2050 zaměstnancům. Po dvojím propouštění jich zůstalo jen necelých 800. Koncem května však vedení firmy oznámilo, že hodlá zastavit výrobu a přenést výrobu do Rumunska, kde je levnější pracovní síla. Propuštěno přitom mělo být až 613 ze 771 zaměstnanců. Zaměstnanci se však rozhodli s vedením bojovat. Na tři stovky z nich se ve středu sešly v jídelně podniku na protestním mítinku. Svůj názor podpořili píšťalkami, frkačkami a transparenty. Stejně vybavena, za skandování „Neberte nám práci“, odcházela o něco později z podniku dopolední směna. „Postavili nás před hotovou věc, na poslední chvíli,“ řekl František Vojtěch, jeden z dělníků. „Přitom po nás ještě teď chtějí přesčasy,“ dodala jeho švagrová Lenka.

Pár dní nato se u brány závodu ve Stříbře sešly tři stovky zaměstnanců. Lidé přišli podpořit odborovou organizaci, která hájí jejich zájmy u vedení společnosti a vyhlásila stávkovou pohotovost. „Je to poprvé po 20 letech, kdy lidé přišli podpořit své požadavky ve státní svátek,“ řekl na demonstraci předseda OS Kovo Josef Středula. Zaměstnanci tak vyjádřili svůj nesouhlas s propouštěním a nízkým odstupným už podruhé během jediného týdne. Nakonec se však ukázala neschopnost odborových vůdců, kteří nakonec plánovanou stávku odvolali s odůvodněním: „že by již managerům neublížila“. Zaměstnanci tím tak bohužel svůj boj prohráli a přes 600 zaměstnanců bylo skutečně propuštěno.

Vzdor zaměstnanců tím však nevyprchal. Počátkem srpna zaměstnanci AEES zorganizovali smuteční pochod, při kterém symbolicky pohřbili firmu. Pochod absolvovalo na tři sta lidí vybavených prapory, píšťalkami, frkačkami, trumpetkami a transparenty se slogany „Hledám práci! Ale od zítřka“, „Tohle není dopad krize, pouze záluks na peníze“. Symbolický pohřeb zakončili před parkovištěm areálu uložením truhly, smuteční řečí a zažehnáním

svíček. Místo kříže tam zapíchli ceduli se smuteční proklamací, která začínala slovy: „Opustila nás ve věku nedožitých 17 let...“.

„O podobné akci a vlně solidarity jsem dosud neslyšel. Nejen u nás, ale ani v rozměru střední a východní Evropy,“ dodal Středula.

„Ať má firma alespoň pořádnou ostudu,“ míní další dělnice Jana Hrubá. „Dělali jsme víkendy, aby se práce stihla, vedení nám ani nepoděkovalo a takhle se odvděčilo,“ řekla.

„Jsme tu, abychom ukázali, že se nebojíme. Co nám vedení provedlo, není hezké, slibovali, že práce bude, a během pár dnů vše změnili,“ přidala se Jana Krauzová z Kladub. „Je smutné, že lidi, kteří ještě do pátku byli zaměstnanci podniku, nepustilo vedení ani na parkoviště, sjednali si bezpečnostní agenturu. Dokonce nemohli přenést přes srdce ani to, že nám město tuto akci povolilo,“ dodala.

Na Stříbrsku s téměř 20 000 obyvateli je míra nezaměstnanosti kolem 15 %. Míra nezaměstnanosti v městě Stříbře nyní dosáhla přes 22% a v září se předpokládá další nárůst až přes 25%.

Zaměstnanci sice nakonec nezvítězili, avšak ukázali manažerům, že se proti jejich útokům dovedou bránit a povzbudili tak i ostatní lidi, kteří dosud zůstávali pasivní.

VÍTA LAMAČ

Festival odporu v Londýně

Počátkem července se konala v Londýně největší evropská radikálně levicová konference Marxism 2009. Přednášky probíhaly paralelně v několika budovách Londýnské univerzity a Royal National Hotel. Bylo jich dohromady několik set, takže vybrat si mohl skutečně každý. Téma byla od způsobu, jak mají socialisté

používat internet, přes revoluční umění až po stav levice po Eurovolbách. Přednášky měly také „hvězdy“ světové levice jako Slavoj Žižek, Terry Eagleton a David Harvey. Z České republiky se zúčastnili členové a sympatizanti Socialistické Solidarity.

MARTIN ŠAFFEK

Domáci:

Volby a antivolby

Předčasné volby do poslanecké sněmovny staví před antikapitalisty otázku koho volit a zda vůbec jít k volbám.

Hurá, hurá, ozvalo se po červnovém hlasování, když Topolánková vláda přišla o důvěru a její ministři si museli balit kufr. Radost to byla oprávněná. Prosazování radaru proti vůli většiny občanů, neoliberalní dogmatismu, který nepřipouštěl, že nějaká krize přichází a později neschopnost najít jinou odpověď než volný trh a útoky na práva zaměstnanců, privátizace ČSA, zdravotní a důchodové reformy.

Pád vlády ale znamenal nutnost mít nějakou strategickou představu, jak dál. V

prvních momentech ale byla sociální demokracie více než překvapena z úspěchu své iniciativy. Nakonec se zrodila tzv. úřednická vláda Jana Fišera, která stělesňuje velkou koalici specifického druhu. Její ministr financí Eduard Janota připravil škrt v rozsahu, jaké by si žádná politická strana, snad s výjimkou TOP 09 a část ODS, nikdy nedovolila představit. Jedná se o masivní útok na to, co zbylo ze sociálního státu. Ministr obrany Martin Barták (ODS) a ministr zahraničí Jan Kohout (nominovaný

za ČSSD) společně navrhuji prodloužení a rozšíření české mise v Afghánistánu. Pikantní na tom je to, že ČSSD ve svém předvolbeném programu požaduje postupné stahování a její stínový ministr zahraničních věcí, Lubomír Zaorálek, řekl, že když už udělali tu chybu a vojáky do Afghánistánu poslali, nemusí na této chybě stále trvat. Barták pak v úterý 7. září dojednal smlouvu s Izraelem o prohloubení vojenské spolupráce. Česká republika tak navazuje užší vojenské styky se státem, který relativně

konzervativní lidskoprávní organizace Human Rights Watch podezřívá z válečných zločinů, a který již 40 let uplatňuje politiku etnického čištění na okupovaných územích.

I ministryně zdravotnictví Dana Jurásková pokračuje v Julínkově politice a věrně naslouchá Julínkově pravé ruce, náměstkovi Šnajderovi (ODS). Jedinou podivuhodností je ministr Kocáb, který našel nové zázemí vyhozeným squatterům z Milady, když se město Praha rozhodlo tento squatt zlikvidovat. U měšťáků vzbudilo toto

gesto vlnu nevole a „skutečné obavy o bezpečnost“, když se squatteři přestěhují do centra Prahy. To je ale tak všechno, co bylo na Kocábově činu hezké. Jeho motivace vycházela spíše ze starého rčení, že tonoucí se stábla chytá. Do vlády ho totiž prosadila Strana zelených, která se potácí pod pětiprocentní hranicí.

Zelení ne

Právě Zelení byli ti, kteří drželi Topolánkovu koaliční vládu v ministerských křesle a právě rozkol u nich vytvořil předpoklady pro její pád. Svou roli v tom měla i Iniciativa Ne základnám, která od počátku své existence měla v sobě značnou část zelených či jejich sympatizantů.

Strana, kterou zdědil Ondřej Liška po Martinu Bursíkovi, jen těžko může získat dostatečnou podporu pro vstup do PS, ačkoliv je její členové i sám úřadující předseda snaží, co můžou. Jak napsal ekologický právník Petr Kužvart v reakci na

dopis Ondřeje Lišky: „byl jste členem vlády, jež zaváděla protilidové „reformy“ neoliberalního stylu a dokonce přímo na Vámi řízeném ministerstvu za Vašeho působení byla připravena a zveřejněna „Bílá kniha terciárního vzdělávání“, tedy pamflet předznamenávající neoliberalní degradaci vysokých škol. Zjevy jako Petr Matějů pod Vaším vedením tento veskrze rošťácký, destruktivní dareček snaživě připravovaly k uskutečnění. Vaše lavírování kolem radaru v Brdech je rovněž všeobecně známé.

Kde berete smélost mi dnes svým e-mailovým dopisem nabízet nápravu politického klimatu, kterému jste se tak dokonale a chtivě sám

přizpůsobil? Odkud čerpáte veskrze nedůvodnou naději, že Vám po Vašich minulých činech a slovech jako volič uvěří, že to nyní opravdu myslíte vážně a poctivě? Sdělte mi jediný pádný důvod... Žádný takový nevidím!

A Strana zelených? Proč zradila své voliče, nachytané už před třemi lety na to, že bude usilovat o změnu stylu v politice a o řadu veskrze potřebných změn ve společnosti? Proč tato strana svou ubohou a málo přesvědčivou účastí dovolovala vládě složené z jednoho vysloužilého kníždka (Stranou zelených nominovaného!!) a řady vyslovených ká-

ného a škodlivého projektu by ho začleňovali do struktur NATO a EU. Nic nepomůže ani to, že lídr Plzeňského kraje Martin Čáslavka prohlašuje, že on osobně bude proti schválení. V programu to takto nestojí.

Sjednocená pravice?

Na počátku léta se spekulovalo o možném spojení pravice a menších tzv. liberálních stran. Kromě vznikající TOP 09 učinily liberálové pokus spojit svoje síly na platformě OF 09. Uvažovalo se o možné volební koalici ODS + TOP 09 + OF 09, která by obsáhla pravici a liberální střed. Pak by došlo

Programově se část ODS s liberály rozházela také v otázce Lisabonské smlouvy.

Levice, ach jo

Zatímco na svět dopadá ekonomická krize, je levice neschopná přijít s nějakou srozumitelnou, přesvědčivou a radikální alternativou. ČSSD, stejně jako její sesterské strany Socialistické internacionály, spoléhá na návrat ke keynesiánské metodě, ale jen tak, aby to příliš nepodělilo kapitál. Konec konců už se ze socdem stává stále více středová strana s jemnou příchutí levicovosti v podobě rétoriky a některých ekonomických opatření (např. progresivní zdanění). K radaru zaujala strana negativní stanovisko až poté, co Iniciativa Ne základnám předvedla jedny ze svých nejlepších demonstrací. Bohužel zůstává socdem jedinou stranou, která se může postavit ODS a jejímu liberálnímu fanatismu.

O KSČM se mluví každému anti-kapitalistovi velmi těžce. Je to bříme,

které leží na celé levici. Strana, jejíž aparát se soustředí jen na své vlastní přežití, na to, aby se toho hlavně moc neměnilo a jeho funkcionáři nemuseli nic moc dělat. Politicky je strana rozpolcená. Na jedné straně nostalgické, vzpomínající na minulý režim. Strana si po revoluci převedla všechny členy z bývalé KSČ, stejně jako majetky. Se starými členy zůstalo i staré a dnes velmi silně konzervativní myšlení, nacionalismus, homofobie, odkazy ke slovanské vzájemnosti a podobné ideologické přežitky z 19. století. To se pak těžko dá věřit předsedovi strany, Vojtěchu Filipovi, že KSČM je úplně jiný subjekt.

Druhé křídlo, není schop-

možů z mokré čtvrti tak dlouho vládnout a škodit?“

Změna klimatu v české politice, kterou si Zelení dali jako předvolební heslo, je hezká, ale těžko mohou klima měnit ti, kteří k tomu současnému poslední tři roky přispívali.

Při slavnostním spuštění své kampaně na Kampě v neděli 6. září se předseda Liška pustil do TOP 09 a Karla Schwarzenberga. Byli to právě Zelení, kteří tuto postavu přivedli do křesla ministra zahraničí, kde schvaloval izraelské „užití síly“, což znamenalo bobardování civilních objektů bílým fosforem. Že by se napravili? To asi těžko. V otázce radaru jsou stále váhaví a místo jasného odmítnutí nesmysl-

k tomu, že by volby mohly být prezentovány jako „civilizační střet“ mezi Západem a Východem, mezi Washingtonem a Moskvou, jak by to mnozí pravíkoví novináři pojali. Ovzduší před 20. výročí 17. listopadu bychom se mohli těšit, a určitě se i dočkáme, antikomunistického běsnění a strašení. Dost možná právě proto, aby noví vládcové nemuseli čelit otázkám o tom, kam jsme se za těch dvacet let dostali.

K sjednocení nedošlo jednak díky ambicím předsedů malých stran a jednak díky tomu, že část lidí v ODS nebyla ochotna vzít se svých šancí na na zvolení. Jejich místa by totiž museli připadnout právě novým koaličním partnerům.

no vytvořit analýzu minulého režimu a následně ji prosadit jako politickou linii strany. Místo toho jeho představitelé při hodnocení minulosti často upadají ke kliše o selhání jednotlivců či obecně „korumpující“ povaze moci bez hlubší, a u komunistů očekávatelné, třídní analýzy. Místo toho se obracejí k modelům participativní ekonomiky po vzoru Argentiny a vytvářejí program hybridního kapitalismus, kde si nebudou konkurovat jen soukromé společnosti, ale i kolektivně vlastněné společnosti. Bohužel nás tento model nezabaví dnes natolik vážné tendence

kapitalismu k cyklickým krizím, nemluvě o dalších otázkách.

Mám jít k volbám?

Vybrat si proto ve volbách, ať už budou kdykoli, není z výše uvedených důvodů vůbec snadné a ani příjemné. Pokusím se vysvětlit svou pozici. Budu volit KSČM. Ne proto, že bych byl její fanoušek, ale kvůli tomu, aby vedle ČSSD existovala v poslanecké sněmovně další strana, která na socdem bude zleva tlačit a ta si nedovolila uhnout tolik doprava. Nemám žádné iluze v sílu a politickou orientaci KSČM. Ale

není nikdy jiný.

Další můj důvod je solidarita s těmi, pro které je KSČM poslední opoziční stranou v české politice. To je pro ni konec konců jediná záchrana. Jen si představte, že by se opakovala situace jako tenkrát ve Francii v roce 1981, kdy vstoupili do koaliční vlády se socialisty. Ztratili auru opozičníků a dnes se potácejí na okraji politického spektra.

Volby nejsou nástrojem, ve kterém bychom něco zásadně ovlivnili, ale můžeme některým věcem zabránit. Výhra ODS by znamenala, že za krizi by platili všichni kromě horních 10 000.

Zhoršení životní úrovně jak nemajetných rodin, tak mladých lidí, studentů je něco, čemu bychom měli zabránit.

Už od pádu Topolánkovy vlády je celá společnost upnutá k předčasným volbám. Dochází tak k silné demobilizaci. Volby to rozhodnou, rozdají nově karty a pak uvidíme, zda ti „naši“ vyhrájí. Bez aktivity zdola ale žádná změna nenaštane. Proto jít k volbám je jen doplněk k úsilí o aktivizaci a zapojení co nejvíce lidí do všech možných protestních hnutí.

ZOLTÁN DANIHEL

Důchodci se mají hůř než dříve

Rada seniorů ČR důrazně odmítá tvrzení předsedy ODS Mirka Topolánka, že „čeští důchodci se mají nejlépe od roku 1989 a že jejich životní úroveň za vlády ODS se nebyvale zvýšila“. Podle mezinárodních standardů je životní úroveň, respektive sociální postavení starobních důchodců, měřeno tzv. obecným náhradovým poměrem, tj. relací průměrné penze k průměrné hrubé mzdě (k hrubé nebo čisté). V roce 1989 činil náhradový poměr průměrné penze k průměrné hrubé mzdě 50,4 %, tedy penze byly na po-

loviční úrovni mezd. Nejvyšší úroveň sociálního postavení českých seniorů pak byla v roce 1991, kdy relace průměrné penze k průměrné hrubé mzdě činila 55,3 %. Od tohoto roku sociální postavení českých seniorů v určitých cyklických výkyvech permanentně klesá, a to až na úroveň 39,8 % v roce 2008. Sociální postavení českých seniorů se tedy za posledních 20 let zhoršilo o třetinu.

O valorizaci penzí vlády premiéra Topolánka rozhodovaly 3x, a penze navýšily vždy jen

na minimální, zákonem stanovené úrovni. Důsledkem byl meziroční propad skromného sociálního postavení českých starobních důchodců ze 40,4 na 40,2 %, tj. o 0,2 procentního bodu v roce 2007 a ze 40,2 na 39,8 %, tj. o 0,4 procentního bodu v roce 2008, což bylo nejvíc za posledních pět let. Nedostatečná valorizace penzí v roce 2008 navíc způsobila též meziroční propad reálné kupní síly penzí, a to o 0,6 procentního bodu. Jde o nejvyšší pokles reálné kupní síly penzí za posledních 11 let. Sociální

postavení českých důchodců je nejhorší ze všech okolních zemí. Relace průměrné starobní penze k čisté průměrné mzdě je v České republice 49,1 %, na Slovensku 56,8 %, v Polsku 61,2 %, v Maďarsku 76,9 % a v Rakousku 80,2 %.

Vlády premiéra Topolánka tedy žádné zásluhy na navyšování penzí českým seniorům nemají, valorizovaly pouze tolik, kolik jim ukládal zákon.

TISKOVÁ ZPRÁVA RADY SENIORŮ
ČESKÉ REPUBLIKY

Zahraničí:

Lockerbie: skrytá pravda

Český tisk se houfně připojil k světovému tisku, aby informoval o předčasném propuštění Libyjce Abdal Basat Muhammad Midžrahiho z vězení z vážných zdravotních důvodů. Ten si odpýkával trest za podíl na spáchání atentátu na civilní let PanAm 103, na jehož palubě na podzim roku 1988 vybuchla nálož. Neštěstí si vyžádalo život 270 lidí. „Včerejší verdikt znovu pozůstalým řízne do jizvy vzpomínek. Některým lidem se však i uleví: jsou to

ti, kdo považují Midžrahiho za nevinného obětního beránka a ukazují prstem tu na Íránce, tu na Palestince, tu na Syřany. Bývalý agent Kaddáfího špionáže Midžrahi sice nikdy nepřiznal vinu, ale přesto byl odsouzen jednomyslně všemi hlasy, zatímco druhý spoluobviněný byl osvobozen.“ Soud tedy nebyl zaslepený, píše redaktor MF Dnes Milan Vodička a dodává, že „skutečný viník - Kaddáfí už zase smí do slušné společnosti.“

Nejenže Vodička smetl ze stolu možnost, že se nad podjatostí procesního řízení s Libyjcem a následným trestem pozastavovali ochránci lidských práv a řada právníků, ale i vyzrazený oficiální dokument vlády Spojených států, o jehož obsahu informoval kupříkladu list Independent. Vodička je prostě jako novinář nejčtenějšího seriózního bulváru s nadstandardním příjmem na koni a nepátrá. On totiž není schopen položit si otázky ležící

mimo narysovaný mainstreamový autismus.

V tomto dokumentu stojí, že „Írán, nikoliv Libye stojí za atentátem.“ Dále je zde napsáno, že íránský ministr vnitra Ali Akbar Mohtasemi před osudnou událostí vyplatil 10 milionů dolarů palestinským teroristům, aby „vyhodili do vzduchu PanAm 103“. Konkrétně mělo operaci provést Generální vedení Lidové fronty pro osvobození Palestiny (PFLP-GC). Útok, jak říká do-

kument, měl být odplatou za sestřelení civilního iránského letu americkým námořnictvem v červenci 1988, kdy zemřelo 290 osob. Ovšem, v tomto případě šlo o další z nesčetných omylů amerických ozbrojených sil, přestože se jeden americký důstojník nechal slyšet, že to byl úmyslný čin.

Tato úřední listina je prvním oficiálním důkazem, jenž zpochybňuje tvrzení americké a britské vlády, že teroristický

útok spáchala Libye.

Také brifink Americké obranné zpravodajské služby (DIA) v prosinci 1989 zpochybnil vinu Libye týkající se atentátu na PanAm 103, a to na základě tvrzení, že v tomtež roce neexistoval o jejím podílu na zločinu věrohodný důkaz. Dále bylo uvedeno, že poté co Spojené státy v roce 1986 zaútočily na Libyi, (kdy bylo zabito sto lidí včetně Kaddáfího adoptivní dcery – pozn. aut.)

se Kaddáfí snažil distancovat od teroristických aktivit.

Martin Cadman, jehož syn zahynul na palubě PanAmu, prohlásil, že pravda o tragické události nemusí nikdy vyjít najevo. „Máme právo vědět, co se stalo. Řekli nám už tolik lží a já sám věřím, že šlo již od samého počátku o kamufláž. Ale ti, kteří se snaží zatajovat pravdu, ať již z jakýchkoliv důvodů, byli v uplynulých 21 letech velice úspěšní,“ řekl

Cadman.

Pokud tedy řadu let seděl nevinný člověk, který již před svým propuštěním instruoval právníky, aby shromáždili uveřejněné a další důkazní materiály o jeho nevině, a novinář Vodička odpírá tomuto umírajícímu člověku, aby ho „při odchodu drželi za ruce jeho blízcí“, měli bychom tu čest s parádním lidským a profesním hyenismem.

DANIEL VESELY

Rozhovor:

Všichni chceme alternativu nalevo od SPD

Einde O'Callaghan, původem z Irska, ale nyní dlouhodobě žijící v Sasku, v Německu, kde je členem vedení tamější organizace DieLinke a byl jedním ze zakládajících členů WASG (Die Wahlalternative-Arbeit und soziale Gerechtigkeit – Volební alternativa práce a sociální spravedlnosti), která se před několika lety spojila s PDS.Linkspartei, a z jejich spojení vznikla DieLinke.

Předtím, než se zapojil do WASG, byl členem ATTACu a je aktivní už 40 let. Na konci srpna mu Jan Májíček položil několik otázek.

Jaká je dnes situace v Německu?

Jsme v čase před spolkovými volbami a v Sasku navíc i před volbami v této spolkové zemi, které budou 30. srpna. Podle posledních zpráv se ekonomika opět zvedá, ale to bychom neměli brát tak doslova, protože srovnání vychází jen z posledních několika měsíců. Mezi výkonem ekonomiky předtím a dnes je obrovský rozdíl.

Co se týče politiky, tak velká koalice CDU-CSU a SPD je ve slepé uličce ve smyslu, že obě dvě strany se už nějakou dobu připravují na tyto volby a tak ani jedna z nich příliš neriskuje. To vede k politickému zamrznutí, pokud to tak mohu říct. Jediným vyrušením této idylky byla ekonomická krize, která měla značný vliv na celou situaci. Banky byly znárodněny, ale vláda už je nepodrobila žádné kontrole a nechala je v rukou těch samých lidí s tím, že je zprivatizuje hned poté, co přestanou být v problémech. Jinými slovy, zespolečenštily dluh, ale hodlají zprivatizovat zisky. Nicméně k

tomu dojde až dlouho potom, co bude po volbách. Obávám se, že ve spolkových volbách zvítězí CDU-CSU, protože SPD má v průzkumech něco kolem 20%. S největší pravděpodobností budeme mít to, čemu říkáme černožlutá koalice podle barev jednotlivých stran, tj. CDU-CSU a FDP (liberálové). Dočkáme se tak stejné politiky jako za posledních deseti let, tj. politiky podřízené ekonomickému liberalismu, která je největším útokem na životní podmínky pracujících. Tomu se samozřejmě budeme snažit zabránit. Ne však volbou SPD, ale volbou DieLinke, která má program radikálních reforem, je to tedy reformní program ne revoluční, ale pokud by se realizoval, může značně umírnit dopady krize na pracující a chudé. To je něco, co my jako socialisté podporujeme. Nejde jen o alternativu ke kapitalismu, ale také o obranu práv a zájmů obyčejných lidí.

Dostali jsme se tedy k DieLinke. Ta vznikla sloučením PDS (Strana demokratického socialismu, transformovaná východoněmecká Sjednocená

socialistická strana Německa – pozn. JM) a WASG, což byla volební formace vzniklá z protestů proti tzv. zákonu Hartz IV. Mohl bys nám pospat, jak vypadá DieLinke nyní?

Nechci se vracet k situaci před sloučením, budu se spíše zabývat tím, co se stalo v posledních letech. Zprvu je třeba říci, že PDS byla strana s regionálním omezením. Svou základnu měla ve Východním Německu. Na západě byla jen hrstka členů. Základna WASG byla zase naopak na západě. Na východě nás bylo jen malinko. Bylo to tak částečně proto, že WASG se zrodila ze zmiňovaných protestů proti Hartz IV., ale na východě jsme měli v PDS spojence a nebudovali jsme nějakou alternativu vůči němu. Bylo několik dobrých důvodů, proč do PDS nevstupovat. Naším hlavním argumentem bylo to, že pokud chceme skutečnou alternativu, musí se lidé přidat do celoněmecké strany.

V DieLinke existují dvě zcela odlišné politické stradiče. Jednou je tradice masové strany, kterou s sebou při-

nesla PDS se svou základnou v ekonomicky zhroutených regionech na východě, které si prošly v 90. letech tím nejhorším. Druhou tradicí je mix nejrůznějších proudů, kterou s sebou přinesla WASG ze západu, často lidé z alterglobalizačního hnutí, z ATTACu, z protiválečného a mírového hnutí, antifašistických aktivit atd. A potom jedna část, která umožnila skutečný průlom a vznik WASG a to byli levicoví sociální demokraté a odboráři. S tím také zesílily vazby na odbory na východě, kde sice už nějaká spojení existovala z doby PDS, ale teď je to o dost lepší. Řada odborářů se přidala po sjednocení obou stran.

Problémem strany na východě je, že je opravdu stará, a zatím nenašla způsob, jak se omladit. Ale i to se začalo měnit. Pomalinku.

Na západě je to o mnoho lepší, ale členská základna je tu zase početně slabší. Při sloučení tu měla DieLinke asi pětinu členů, dnes to je kolem čtvrtiny členů.

V evropských volbách jsme zaznamenali zajímavý fakt. Na východě hlasovalo pro DieLin-

ke o 100 000 lidí méně než při minulých eurovolbách pro PDS, ale na západě pro ni hlasovalo o 400 000 více. Souviselo to určitě také s tím, za jak důležité považují lidé evropské volby.

Jak se DieLinke dívá na možnou vládní koalici s SPD a je to něco, co bys ty podporoval? Případně za jakých podmínek.

Osobně si myslím, že by levice neměla přebírat vládu a nést zodpovědnost za to, jak dostat kapitalismus z jeho problémů. Levice může mít mnohem větší vliv v roli opozice, ať už jsou ve vládě konzervativci nebo sociální demokraté. DieLinke změnila politiku v Německu tak, jak byla dříve. Začali jsme v ulicích mluvit o skutečných tématech. Dokonce se stáva, že ostatní strany kradou některá témata z našeho programu. Samozřejmě ty nejostřejší hrany jsou vždycky obroušeny, ale slogany bývají totožné nebo založené na naší politice.

Jsou určité principy, které jsou naprosto klíčové pro to, abychom tolerovali vládu sociální demokracie. Jedním z nich je „Bundeswehr pryč s Afghánistánem a jiných míst“, další by byl „minimální mzda“, kterou v Německu nemáme. A ačkoli je v řadě evropských zemí velký tlak na její zrušení, což se odůvodňuje krizí, tak v jedné z nejbohatších evropských zemí, v Německu, ji dosud nemáme ani zavedenou.

Obecně budeme podporovat všechny reformy, které budou v zájmu pracujících. Požadujeme ale, aby všechny zákony Hartz, nejen Hartz IV byly zrušeny.

V otázce účasti ve vládě existují ve straně různá stanoviska. Jsou tam lidi jako já, kteří s tím nesouhlasí, ale jsou i lidé, kteří by do toho šli. Tak například u nás, v Sasku, je ta otázka obvláště aktuální, protože máme v zemském parlamentu druhé nejsilnější zastoupení.

DieLinke je specifická tím, že ji tvoří řada proudů, platform. Řekni nám,

ke které z nich patříš, a jak vůbec tato vnitřní struktura ovlivňuje fungování strany jako celku?

Zprvė všechny ty proudy se shodnou na tom, že chtějí budovat masovou stranu na-

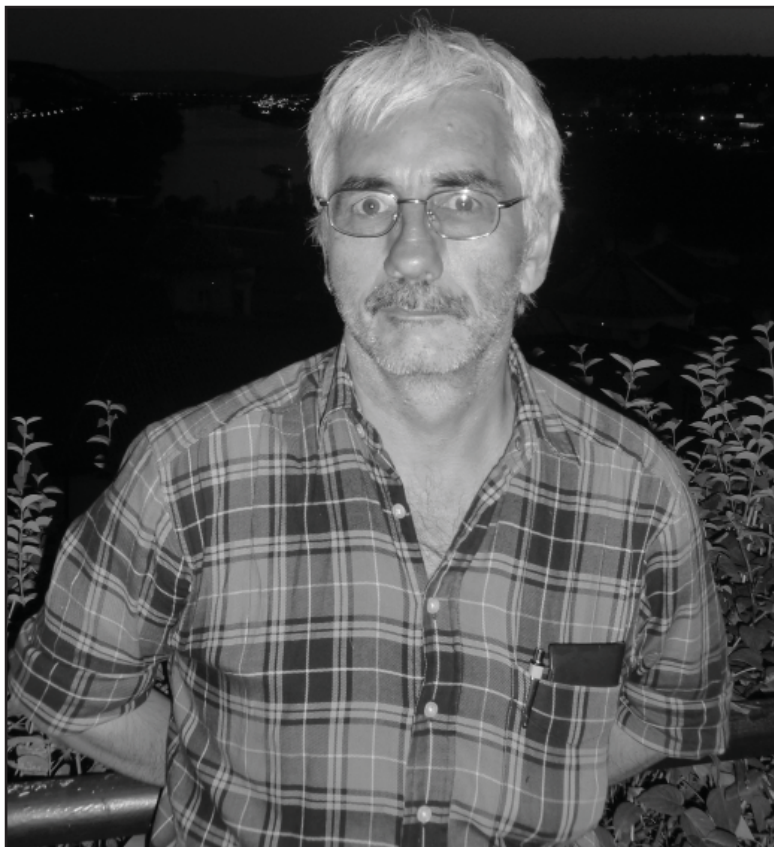
v programu. Tenhle opt-out se stal zdrojem ostré kritiky. Pro berlínské představitele by asi platilo označení konzervativní nebo laxní v prosazování radikálnějších stranických požadavků. Hlavní zakořenění tohoto proudu je mezi profesionál-

orientovat na „prekarioty“ (lidé vyloučení a v těžké sociální situaci či pozici, často imigranti, bez stálého příjmu či zaměstnání – pozn. JM) atd. Jejich hlavním teoretickým zdrojem jsou lidé jako Antonio Negri. Mezi jejich nejznámější představitelů patří Katja Kipping.

Tedy znovu: spojuje nás strategická snaha vytvořit alternativu nalevo od SPD a čelit radikálním útokům na obyčejné lidi. DieLinke je koalice více či méně radikálních reformistů a revolucionářů.

Na volebním programu jsme se byli schopni shodnout bez větších problémů, tedy alespoň na programové konferenci. To s sebou nese nutnost dosáhnout přijatelných kompromisů. A to nejen mezi jednotlivými proudy, platformami, ale také uvnitř nich.

Všechny ty proudy bychom neměli přeceňovat, neboť velké množství členů se nehlásí ani k jednomu z nich a jejich sympatie získává tu jeden, tu druhý proud. Obecně platí, že mezi aktivnějšími členy je vyšší poměr těch náležejících k nějaké platformě než mezi členskou základnou obecně.

levo od SPD. Rozdíly jsou v tom, jak to dělat, a pak také v združňování odlišných věcí.

Mezi dva nejpočetnější proudy patří Socialistická levice, což je spojení levicových keynesiánů a marxistů. Má velmi silné vazby a orientuje se výrazně na odbory. I uvnitř platformy existují různé názory na to či ono, ale strategická orientace je stejná. K ní patřím já.

Druhou největší platformou je Forum pro demokratický socialismus. K ní patří většinou obyvatelé východu a především parlamentáři, vedoucí představitelé bývalé PDS a představitelé DieLinke v Berlíně. V hlavním městě došlo za koalici rudo-rudé vlády k řadě pozitivních reforem jako byl social ticket, ale také k řadě problémů, když byli státní zaměstnanci vyjmuti z celostátně regulované a určované mzdové hladiny. To je protichůdné k tomu, co máme

ními politiky na radnicích a v zemských parlamentech opět hlavně na východě. Na západě jsou relativně slabí, ale přesto zůstávají hlavní silnou uvnitř strany. To neznamena, že by se snažili postavit snaze o vytvoření alternativy nalevo od SPD, ale myslí si, že toho dosáhnou účastí ve vládě. A k tomu jsem já skeptický. Ostatně jako celá Socialistická levice.

Existuje řada dalších menších platform. Jednou z nich je Antikapalistická levice, která ale má často teoretický přístup k tématům, jejich zaměření na odbory je slabé, stejně jako jejich vliv v nich. Na druhou stranu mají vliv na mimoparlamentní hnutí, což je pozitivní.

Poslední platformou, kterou bych zmínil je Emancipační levice. Ta je nejvíce ovlivněna feminismem, postmoderním myšlením, takové to pracující třída je mrtvá, už to není ten rozhodující faktor, musíme se

Zde v České republice se i v tak širokém a otevřeném hnutí, jako je hnutí proti radaru občas ozývají hlasy, které nejsou příliš nadšeny z toho, že protestují společně s komunisty proti radaru. Jak jste reflektovali v debatách fakt, že se spojujete do jedné strany s lidmi z bývalé státostrany Východního Německa?

Problém s tím mají občas lidé v bývalém Východním Německu a je pravda, že v DieLinke je pár lidí, kteří byli napojeni na Stasi. Ale není v tom sama, protože i ostatní strany mají členy z bývalé SED.

Ve straně samotné to opravdu není téma. Už v PDS byla politika nastavena tak, že ti, kteří měli něco společného se Stasi musí odejít. Občas na nás toto téma vytahují media nebo ostatní strany. Na západě to ale téma není vůbec. Např. v Sasku ale CDU už tohle téma moc nevytahuje od doby, co vyšlo najevo, že

jejich premiér byl za minulého režimu ve svém rodném městě v zastupitelstvu.

Prostě 20 let po pádu Berlínské zdi toto téma ztrácí čím dál tím víc na relevanci.

Občas se stává, že v hnutí lidé mají problém spolupracovat s tím či oním. My vždycky debatujeme, kdo za nás bude mluvit, koho pošleme na mítink atd. Nikdy jsem se sám nesetkal s tím, že by se někdo zdráhal s námi spolupracovat. Ale je to jen má osobní zkušenost.

Zmínil jsi media. Jaká je všeobecně reakce na DieLinke?

Směsice naprostého ignorování a úplného překrucování toho, co děláme a říkáme. Tak například Spiegel se nás snažil rozeštvát a přinášel reporty o tom, jak se navzájem uvnitř strany nenávidíme. A to byl Spiegel za svého bývalého šéfredaktora spojen s liberálně levicovým čtenářstvem. Teď si konkuruje s vydavatelstvím Springer (to proslulo svými útočnými a pomlouvácnými články proti studenskému hnutí v 60. letech – pozn. JM) v tom, kolik pomluv na nás nahází. Když se schylovalo ke spolkové programové konferenci, tak předpovídal, že půjde o „krvavou lázeň“. Více debat bylo kolem rezoluce o Íránu než o volebním programu. Ale i ta íránská rezoluce prošla velkou většinou. No, a protože jsme jim „krvavou lázeň“ nepředvedli, tak nám věnovali malinké čtverečky textu někde uprostřed novin. Kdybychom se tam pohádali dokrve, tak jsme na předních stranách všech novin.

V tomto ohledu se na media tedy spoléhat příliš nemůžeme. Konec konců jsou vlastně lidmi, jejichž zájmy ohrožujeme, tak jaképak férové zacházení s námi. Takovýto způsob zacházení s DieLinke prosákl i do „veřejnoprávních medií“.

Jaký nabízí DieLinke program proti ekonomické krizi?

Nabízíme ekonomický program, který bojuje s dopady krize. Navrhujeme masivní veřejné investice k vytvoření

dvou milionů pracovních míst v různých odvětvích, včetně nových technologií a zejména nových energetických technologií. Financováno to má být z milionářské daně, daně z dědictví a všeobecným zvýšením progresivního zdanění na úrovni, jaká byla za kancléře

fašistů. Tato spolková země je jejich pevnost.

Zavádějí nové způsoby sebeorganizace, tzv. volné sítě. Jde o sbírání kontaktů a jejich vzájemné provázání, takže když připravují demonstraci, tak se informace o ní takto šíří. Neexistuje ale formální

Khola, než ji sociální demokracie snížila. Pro nejvyšší příjmy chceme daň 53%. Na mnoha úrovních to není nic radikálního, protože se vlastně vracíme k úrovni, která tu byla za minulé poslední vlády CDU-CSU. U dědičné daně samozřejmě odstupňované, podle velikosti dědictví. Není to zamýšleno tak, že by člověk byl zruinován, když zdědí domek či byt po babičce. Týká se to miliardářů a multimiliardářů, kteří prostě nebudou moci jen tak předat svůj majetek, aniž by odevzdali určitý svůj podíl.

Samozřejmě uprostřed krize nikdo nedokáže přesně předpovědět, co to bude znamenat, ale vytvoření dvou milionů pracovních míst minimálně zbrzdí nárůst nezaměstnanosti.

Kromě tohoto programu samozřejmě také prosazujeme účast pracujících na kontrole podniků.

S nárůstem nezaměstnanosti a chudoby vidíme po celé Evropě také nárůst extrémní pravice. Jak je na tom Německo?

Půl na půl. Na východě to začíná být problém. U nás v Sasku jsou na všech radnicích, ve všech zastupitelstvech a v zemském parlamentu přítomni představitelé

struktura, takže je nemožné zakázat organizaci, které neexistuje. To byla jejich reakce na fakt, že některé neonacistické skupiny byly zakázány. Kromě svolávání demonstrací na těchto sítích také organizují napadání členů jiných stran nebo přistěhovalců, mladých levičáků nebo lidí, kteří jsou odlišní.

Všechny tyto sítě jsou napojeny na NPD (Národně demokratická strana Německa, němečtí ultranacionalisté s napojením na neonacisty, spolupracují s českou Dělnickou stranou – pozn. JM). Tentokrát to nevypadá na nějaké velké vítězství, ale spoléhat se na to nedá. Jasně je to, že jen tak nezmizí. Poslední jejich akce bylo několik vzpomínkových demonstrací na Rudolfa Hesse. V saské Kamenici se pokusili uspořádat pochodový pochod. Přišlo jich na něj šest a proti nim padesát levičáků, takže se náckové rozprchli. To samé se pokusili zorganizovat asi ve stovce německých měst, ale co jsem slyšel, tak jim to nikde příliš nevyšlo.

Na druhé straně 15. února v Drážďanech se jim podařilo uspořádat největší náckovské pochod v Evropě za pěkně dlouhou dobu. Starosta za CDU nebyl schopen s tím něco dělat, policie s tím nebyla schopna nic dělat, protože

strávila mnoho času bojem s levicovými odpůrci nácků. Bylo nás tam asi 15 000 z nejrůznějších proudů a politických tradic. Náckové mohli pochodovat městem a to už se na příště nesmí stát. Je to pro nás lekce a doufám, že se nám podaří vytvořit taktiku, která by jim napříště něco takového znemožnila.

Co se týká sociálního složení sympatizantů nácků, tak jsou mezi nimi mladí lidé s určitou kvalifikací, kteří ale díky krizi nemají práci a nenajdou uplatnění. Pak jim někdo řekne, že jim práci vzali přistěhovalci a je to.

Dalším prvkem je islamofobie, která se naposledy tragicky projevila ve vraždě egyptské ženy přímo v soudní síni v Drážďanech. Tu spáchal příznivec NPD se slovy, že NPD ví, co jsou lidi jako ty zač. Není to přesná citace, ale bylo to v tomto duchu.

Je naprosto neuvěřitelné, jak dostal do soudní síně muž. Vždycky jsem si myslel, že mají u soudu detektory kovu. Jak se to mohlo stát? Reakce politiků je také zarážející. Ta žena byla zabita, protože to byla muslimka. Ani starosta, ani zemský premiér se neobtěžovali přijít na její pohřeb. Dobrá zpráva ale je, že NPD v podstatě bankrotuje. Uvidíme, jak dopadnou ve spolkových volbách.

Jeden z klíčových prvků DieLinke vzešel z hnutí proti reformním zákonům Hartz IV. Jaký je dnes vztah mezi stranou a různými hnutími?

Velmi dobré, zejména na západě. Mnoho členů strany je aktivních v těchto hnutích, zejména v hnutí mírové či protiválečném. Máme na kandidátkách také řadu lidí z ATTACu, čímž se mohou po nás chlubit už jen Zelení. Stejně tak protirasistické hnutí. Jednou se skupinka teenagerů rozhodla udělat demonstraci proti náckům, ale protože jim nebylo osmnáct, tak ji nemohli nahlásit. A tak ji nahlásil jeden z našich parlamentářů a akce proběhla úspěšně. Všude tam, kde se něco děje se snažíme být nápomocní a přispět k rozvoji jednotlivých hnutí.

Chtěl bys na závěr něco

vzkázat českým čtenářům?

To je samozřejmě velmi obtížné, ale myslím si, že je velmi důležité, abychom spolupracovali přes hranice, aby se nám podařilo společně ještě s Poláky zdůrazňovat, že

nestojíme o to, aby se tato oblast militarizovala, ale naopak, aby se stala oblastí bez cizích základů, místem bez válek a příprav válek. Z tohoto pohledu je nesmírně důležité hnutí proti základnám, které s velkým zájmem sledujeme a

snažíme se napodobit.

Samozřejmě moje strana má kontakty přes Stranu evropské levice na členské strany v jiných zemích, ale já si myslím, že musíme udržovat a budovat kontakty i na jiných úrovních, na úrovních hnutí a

kampaní. Tak například, když se u vás budou náckové na něco chystat, je důležité, aby vás přijeli podpořit lidé od nás z Německa a naopak. Mezinárodní solidarita a spolupráce by měla být naší každodenní praxí.

Marxismus v 21.století:

Nacionalismus – rozděl a panuj

Národní útlak, rasismus a etnické násilí je dědictvím národního státu a kolonialismu, říká Simon Basketter. A boje, které vytváří, jsou rozporuplné.

Šokující scény, kdy se vzájemně zuřivě napadají chudí lidé v regionu Chinjang v západní Číně, jistě vyvolávají pocit, že napětí mezi jednotlivými národy a etniky je něčím nevysvětlitelným.

V médiích se tyto konflikty běžně prezentují jako důsledek vzájemného soužití více národů. Tímto způsobem se vysvětlují konflikty v Severním Irsku, Rwandě, bývalé Jugoslávii a nyní v Číně.

Konflikty mezi národy jsou obvykle chápány jako nadčasové. Avšak národní stát je relativně nový vynález, který je spjat s rozvojem kapitalismu. Od doby svého zrození v Evropě v 16. století do dnešního dne vidíme národní státy, které bojují o území, jež nazývají „svým teritoriem“, a o kontrolu nad tamními lidmi.

Nově se objevující kapitalistická třída, která sama sebe chápala jako právo-platného vládce nových států, potřebovala vytvořit ideu, která by její vládu ospravedlňovala. A tak revolucionáři, kteří koncem 18. století prolomili ve Francii feudální řád, vyvinuly sofistikovanou ideologii národa, občanství a práv, která s ním přicházejí.

Avšak v jejich myšlení existoval rozpor. Národní stát byl prezentován jako nejlepší způsob organizace společnosti. Ale byla tu i významná část buržoasie, která se aktivně snažila zabránit tomu, aby se z jejich vlastního národa vytvořil nějaký silnější stát. Byly to skupiny úzce propojené s dominantní mocí.

Snaha silných států uplatnit taktiku „rozděl a panuj“

rozdělením lidí podle národa, etnika či náboženství, je takтика stejně stará, jako samo budování impérií.

Není náhodou, že země, které dnes zažívají národnostní a etnický útlak, jsou týmiž zeměmi, které byly až donedávna součástí cizího impéria.

Britové prováděli v Indii politiku, kde proti sobě úmy-

obyvatel.

Růst evropských impérií v 19. století šel ruku v ruce s pěstováním nacionalismu. Britský režim začal oslavovat „velký národ“ skrze státní vzdělávací systém, který vštěpoval dětem do hlavy slavnou britskou historii.

Britská střední třída měla silnou motivaci, aby se s brit-

jsou hlavní hrozbou pro mzdy a pracovní podmínky anglických dělníků.

Engels také říkal, že britská vládnoucí třída se snaží v britském dělníkově vypěstovat pocit nadřazenosti vůči irskému dělníkovy a v irském dělníkovy zase pocit, že britský dělník je hlavním nepřitelem irského dělníka.

Naši vládcí využívají rozdělení dělnické třídy k utlačování všech a ne jen těch diskriminovaných. Ta část dělníků, která je oslavována ideologií, tím ve skutečnosti nezíská téměř nic.

Chudí běloši z jižních států USA nezískali z rasismu ve 20. století vůbec nic. A to navzdory tomu, že většina z nich přejala předsudky vládnoucí třídy.

Protestantští dělníci v Severním Irsku, kteří pracovali za dvě a půl pence na hodinu, se dívali shora na dělníky pracující za dvě pence. Byli to chudí lidé, kteří se shora dívali na ještě chudší lidi – byli chudí navzdory pocitu nadřazenosti nad „katolickými nepřátelemi.“

Avšak i ta nejstrašlivější impéria narážela ve svém úsilí šířit nacionální předsudky na odpor.

Lidé se proti šovinismu a rasismu často stavěli, a to díky procesu boje za lepší životní úroveň. I v těch nejextrémnějších situacích tu vždy byli lidé, kteří se postavili proti těm, jež je chtěli rozděliti.

Z historie známe spoustu příběhů o lidech, kteří během persekucí např. chránili své sousedy před zfanatizovaným davem a před státním terorem. Je zřejmé, že nacionalis-

sně poštvovali hinduisty a muslimy, aby tak podkopali buržoasní anti-koloniální hnutí. Tato politika vedla k vlnám výtržností, násilí a doslova hororových scén, kterým Britové jen přihlíželi.

Impéria

Politika tohoto však není využívána jen k udržování impérií – vládnoucí třída ji ráda používá i doma.

Vždy, když společnost prochází nějakou krizí, začne vláda hledat vhodného obětího beránka. Poté se pokouší obrátit oprávněnou zlobu lidu proti nějaké slabší skupině

ským nacionalismem ztotožnila. Britská byrokracie, která spravovala impérium v zámoří, mluvila anglicky. Prostor pro budování kariéry tak byl otevřen anglické a skotské střední třídě mnohem spíše než irským katolíkům, natožpak indickému či africkému lidu.

Pro britské vládcy bylo rovněž užitečné povzbuzovat britský šovinismus proti irským přistěhovalcům v naději, že rozdělená dělnická třída nebude schopna efektivně bojovat.

Revolucionář Bedřich Engels koncem 19. století poznamenal, že britská média se všemožně snaží přesvědčovat dělníky, že irští přistěhovalci

mus je užitečným nástrojem utlačovatelů. Avšak také se může stát prostředkem, jímž utlačovaní utlačovatelům vrací úder.

Útlak na sebe může brát podobu diskriminace etnických a náboženských skupin. Tyto skupiny pak shledávají, že je s nimi zacházeno jako s oběma druhé kategorie. Dostávají se do konfliktu se státem a začínají se organizovat na národnostním základě.

Když utlačované skupiny protestují proti diskriminaci, stát to prezentuje jako nelояlitu. A tak v nich stále posiluje pocit odcizení.

To, co začíná jako obrana postavení uvnitř existujícího státu, končí často jako nesmlouvavý požadavek odtržení. Takováto hnutí jsou vesměs vedena střední třídou, která se cítí nejvíce znevýhodňována tím, že je vyřazována z politické moci, zaměstnání a vyššího vzdělání.

Aby však mohla dosáhnout svého cíle – založení vlastní

ho státu – musí střední třída vybudovat hnutí, které bude zahrnovat také chudé lidi. Socialisté by měli vždy stát na straně utlačovaných a podporovat autentická národněosvobozenická hnutí. Solidaritou s těmi, kteří bojují proti globálnímu útlu, můžeme získat mnoho.

Avšak zároveň si musíme být vědomi toho, že v některých případech může vést útlak k rozhodujícím bojům, které mohou vyhlídky na sjednocení dělnické třídy oddálit.

Za takovýchto okolností nese odpovědnost za veškeré krveprolití utlačovatelský stát. Socialisté mají důležitý úkol zasahovat a argumentovat v těchto hnutích proti tomu, aby bylo na cizí dělníky hleděno jako na nepřátele utlačovaných.

Národně osvobozenická hnutí musí být souzena podle toho, zda jejich úspěch přinese výhody dělnické třídě, či zda poslouží imperiálnímu zájmu.

Indické hnutí za nezávislost, boj Vietnamců proti USA

a odpor Palestinců vůči izraelskému apartheidu, to jsou jasné příklady národně osvobozenických hnutí, která by levice měla podporovat. Všechna tato hnutí podporují demokracii a škodí zájmům imperialismu.

Podpora práva na sebeurčení neznámá nutně volat po okamžitém odtržení bez ohledu na konkrétní okolnosti.

Národně osvobozenická hnutí totiž také mohou sloužit jako zbraň konkurenční imperiální mocnosti. To byl třeba příklad polského národně osvobozenického hnutí, které během 1. světové války spolupracovalo s imperiálním Německem. Ke stejné situaci došlo také v 90. letech, když kosovští vůdci uzavřeli spojenectví s USA a západními mocnostmi proti Srbsku.

Dalším aspektem je časté používání reakčního nacionalismu a záměrné vykořisťování jazykově či nábožensky odlišných skupin, což vede k oslabování osvobozenického hnutí.

Pod heslem protestantské nadřazenosti byla v Irsku koncem 90. let 18. století britskou vládou vědomě založena tzv. Oranžová Instituce, aby ji pomáhala v likvidaci irského národního hnutí.

Pracující jsou v permanentní válce proti šovinismu. Na jedné straně jsou tu pochmurné názory, které nás svazují a vyvolávají v nás pocit slabosti, beznaděje a strachu. Na druhé straně tu jsou ideje solidarity a naděje na změnu.

Vliv zpátečnických názorů je závislý na úrovni kolektivního boje a na schopnosti a připravenosti socialistických organizací předkládat politické argumenty.

To znamená stát pevně proti útlu. Avšak také to znamená hledat politické subjekty, které by mohli být potenciálními spojenci pracujících na cestě ke svobodě.

PŘEKL VÍTA LAMAČ

Kapitalismus bez masky:

Tabákové společnosti – zisky z utrpení, krutosti na zvířatech a hamižnost

Tabákový kouř obsahuje více než 4000 látek, včetně 64 karcinogenů. Nikotin je vysoce návyková psychoaktivní látka. Kouření je spojeno s rakovinou plic, nemocemi srdce, rozedlou plic, chronickou obstrukční plicní chorobou atd. Každoročně zabije užívání tabáku po celém světě více než 5 000 000 lidí. Každých 6 sekund na planetě zemře 1 člověk na nemoci z kouření. I přes tato fakta je na tomto průmyslu vyděláváno.

Pasivní kouření

Pasivní kuřáci vdechují některé látky ve větších koncentracích, protože dýchají kouř o nižších teplotách.

Pasivními kuřáky jsou i zvířata žijící v bytech, kde se kouří, anebo venčící se s jejich kouřícím pánem. Tato zvířata mají vážné nemoci, na které umírají, i když by mohly ještě

žít. Děti se stávají pasivními kuřáky často díky rodičům. Na pasivní kouření se hodí citát J.S.Milla: „Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého.“ A dá se říct, že svoboda kuřáka končí tam, kde se kouř setkává s nekuřákem. Na pasivní kouření u nás ročně zemře asi 3000 lidí, které zabijí aktivní kuřáci.

Testování na zvířatech

BUAV, Britská unie pro zrušení vivisekce vydala svědectví o pokusech. Uvedu jen několik případů. 42 kohoutů bylo na univerzitě v New Yorku vystavováno kouři z cigaret 16 týdnů, 5 dní v týdnu. Asi 32 králíků na Kalifornské univerzitě bylo vystavováno kouři z cigaret Marlboro 10 týdnů. Asi 64 těhotných krys bylo na Kalifornské univerzitě vystaveno kouři nepřetržitě 9 dní, těsně

před koncem těhotenství byla zvířata zabita a plod prozkoumán. 506 krys bylo rozděleno na skupiny vystavené různě silnému kouři cigarety 6 hodin denně a drženy v pouzdře o něco větším než jejich tělo, z něhož jim koukal jen čumák. Po 4, 48 a 90 dnech byly zabity. 14 psů na univerzitě v Jižní Karolině a nemocnici W. Jennings Bryan Dorn Veterans Affairs, SC. bylo uspáno a do hrtanu jim byla zavedena sonda, přístroj vyrábějící cigaretový kouř ho vhněl do trubice smíchaný se vzduchem. Některá zvířata byla tyčící mezi čelistmi udržována ve vzpřímené poloze. Po spálení 4 cigaret byla zvířata zabita. 21 chrtů v nemocnici svatého Tomáše bylo uspáno a do artérií a krčních žil jim byly zavedeny sondy, další sonda byla zavedena do průdušnice a na její začátek přidělána cigareta. 7 psů vdechovalo kouř ze 4 cigaret s

vysokým obsahem nikotinu a dehtu 5 hodin. Ostatní vdechovali nikotin a oxid uhelnatý. Při jiném pokusu byl psům vyříznut otvor do hrdla a byli nuceni skrz něj vdechovat cigaretový kouř celý rok. Opice makak rhesus musely snášet pokusy, při nichž si samy braly nikotin, byly jim voperovány hadičky, jimiž jim byla droga vstříkována do krve, později byly hadičky připojeny k pánce, kterou mohla opice v kleci zmáčknout a sama si drogu vstříknout. Na těhotných opicích a jejich ještě nenarozených mláďatech byly v Oregonském výzkumném středisku prováděny pokusy, kdy byly v těsných klecích vystavovány nikotinu.

Na zvířatech se testují i nikotinové náplasti. Při jednom pokusu byl morčatům vstříknut pod kůži roztok nikotinu, nejvyšší koncentrace byla 48 mg/kg váhy. Aby podobnou dávku získal průměrný kuřák,

musel by nosit 240 nejsilnějších náplastí najednou, nebo vykourit 5000 cigaret Silk Cut. Při některých pokusech docházelo k potížím s dýcháním i záchvatům podobným epilepsii. Zvířata nemají na výběr, my ano.

Kouření ovlivňuje také přírodu z hlediska pěstování tabáku, na serveru different-life.cz se píše, že tabák, vypěstovaný v rozvojových zemích vyžaduje k fermentaci 1 kg tabáku 100 až 130 kg dřeva neboli padesát 15 let starých stromů na tabák vypěstovaný z 1 akru půdy. Ročně se spotřebuje 2,5 milionu hektarů lesa, což odpovídá 12,5% celkové vykáčené plochy ročně. Jeden z osmi stromů, které se na světě porazí, je použit na přípravu tabáku. Odlesňování půdy a problémy, které z toho plynou, vede k další chudobě oblastí, kde je tabák pěstován. Někde se musí cestovat až 10km, aby se našlo dřevo k vaření a topení. Pěstování tabáku vyžaduje hnojiva a pesticidy, ty se dostávají do prostředí, včetně spodních vod. Jak uvádí server cancer.com, tabák se pěstuje ve více než 120 zemích na více než 4000 000 hektarech světové zemědělské půdy. Produkce tabáku se od 60.let 20.stol. téměř zdvojnásobila, na téměř 6,5tun v roce 2004. V mnoha rozvojových zemích pracují na tabákových plantážích ženy a děti, které jsou vystaveny většímu riziku otravy nikotinem. Děti často nechodí do škol. Důsledek je další chudoba a v oblastech s výbornou půdou trpí lidé hladu a podvýživou. Ceny, které za tabák farmáři obdrží, jsou nízké a náklady je převyšují. Rodiny i děti často hladoví. Pěstování tabáku je velmi výnosné pro nadnárodní tabákové společnosti, mnoho malých farmářů je však zadluženo vůči nim, proto se obracejí na děti. Používání pesticidů ohrožuje zdraví pěstitelů. Pesticidy mívají na sobě informace o bezpečné manipulaci a nutnosti vyhledat

lékaře při potížích. Pracovníci jsou často negramotní a daleko od lékařské pomoci a trpí otravami, Zelenou tabákovou nemocí (Green T. sickness), poškozením plic z vystavování se tabáku a prachu z polí. Dle Centra pro tabákový kontrolní průzkum a vzdělání (CTCRE) min. 78 000 dětí pracuje na ta-

bákových plantážích. 45% dětí je 10-14 let, 55% je 7-9 let. Tabákové společnosti vydělaly v Malawi v Africe neplacenou dětskou práci za poslední 4 roky 40milionů dolarů. Mezi dětmi je i Martha Kalima, ve 12 opustila školu a šla pracovat na tabákovou plantáž. Ve 14 otěhotněla, v práci pokračovala až do porodu. „Něco jako mateřská dovolená pro nás neexistuje, nemáme právo na nemocenskou ani na odvoz do nemocnice,“ říká. Je zpět na farmě, s miminkem na zádech.

Legální nadnárodní drogové korporace

Tabákové společnosti vědomě vydělávají na prodeji drog, které zabijí miliony lidí a své zákazníky získávají hlavně orientací na děti a mládí, kteří jsou ovlivnitelnější, než dospělí. Ke své reklamě využívají i filmy a filmový průmysl jim vychází vstříc. Dnes je dokonce počet záběrů kouření ve filmu stejný jako v 50. letech

20. století. A ve filmech kouří hlavně přitažlivé ženy (i když kouřením stárne pleť rychleji), a odvážní nezávislí muži, často rebelové. Ale co je nezávislého na cigaretové závislosti, nebo rebelského na podpoře bohatých firem? Jedna tabáková společnost si dokonce udělala v jedné africké zemi průzkum,

co nejvíc zajímá mladé lidi a z něj vyplynulo, že touží po vízu do USA, nebo do Kanady a tak přišla na tamní trh se značkou Vízum.

Americké výrobce tabákových výrobků uznal federální soud 17.8.2006 vinné z dlouhodobého zatajování rizik kouření. Soudkyně Kesslerová po projednávání žaloby federální vlády za účasti expertů došla k závěru, že skupina výrobců cigaret porušila zákon o organizovaném zločinu. „Kouření cigaret způsobuje nemoci, utrpení a smrt. Třebaže obvinění interně tento fakt uznávali, veřejně jej popírali, zkreslovali a bagatelizovali,“ uvedla soudkyně v rozsudku o 1653 stranách. Podle ní firmy potlačovaly výzkum, ničily dokumenty a manipulovaly s nikotinem, aby prodlužovaly závislost na kouření.

Zisky a strategie

Altria group (Philip Morris USA, John Middleton) má 28,6% podíl v SABMiller plc.,

kteřá měla v roce 2007 čistý zisk v 73 801 milionů dolarů. Od roku 1997 do roku 2004 vynaložila na kupování si náklonnosti u politických kandidátů, stran a výborů USA 11,8 milionů dolarů. 1 z interních materiálů Philip Morris uvádí: „Dnešní teenager je zřítlejším potenciálním stálým zákazníkem a drtivá většina kuřáků začíná kouřit v době dospívání... kuřácké návyky mládeže jsou pro P. M. obzvláště důležité.“ SABMiller vyrábí i Gambrinus, P. Urquell, Radegast, V. Kozel a v době přebírání do té doby Českého Prazdroje vytěsnila malé akcionáře proti jejich vůli a za akcie jim nabídla tak málo peněz, že na ně akcionáři podali několik žalob. V roce 1950 přesunul SAB své sídlo do JAR, kde od roku 1948 vládl apartheid. Philip Morris Int. je další tabákovou společností. V roce 2007 dosáhla 22,8 miliard dolarů čistého příjmu a 8,9 miliard dolarů provozního výnosu. British

American Tobacco (BAT) má tržní kapitál více než 37miliard liber. Ziskem 42% tabákové společnosti R. J.Reynolds vznikla firma Reynolds American s příjmy 10,018 milionů liber. Společnost byla předmětem dokumentu BBC 2, prošetřujícího její praktiky v Africe a zaměřování se na mladší Afričany na hudebních akcích, soutěžích atd... Mnohé ukázaly porušování vlastního kodexu chování a Dr. Ch. Proctor vedoucí pro vědu a nařízení v BAT připustil, že reklama zaměřená na děti ve 3 Afrických zemích byla zklamáním. Reynolds american Inc. v roce 2007 vydělal 9 023.0 milionů dolarů.

Zveřejněné dokumenty odhalily, že společnost hledala vyšší odbyt u14 až 24letých. Je zde popisován úspěch značky Camel ve Francii, a že kampaň byla zaměřena na mladé, jak jen to šlo. V dokumentu firmy Reynolds american s názvem Strategie a možnosti se píše: „Výrobci,

Přidejte se k Studentům proti rasismu

Vadí ti současný nárůst rasistických hnutí a jejich aktivit? // vadí ti šíření jejich nenávislného štvání na internetu i v ulicích? // vadí ti hledání obětí beránek a pokusy o pogromy? Potom se přidej k Studentům proti rasismu.

www.protirasismu.net

info@protirasismu.net

kteří budou zanedbávat mladé dospívající kuřáky, předem prohrávají bitvu o zákazníka. Musíme získat každým rokem příslušný počet kuřáků, aby doplnili stav spotřebitelů. Mladí kuřáci jsou jediným zdrojem pro náhradu těch, kteří odpadli. Pokud se mládež odvrátí od kouření, průmysl zajde, bude se zmenšovat, jako populace, která se nereprodukuje.“ Tabákové společnosti kupují vliv po světě a utrácí miliony dolarů na ovlivňování politiky. Tabákový průmysl utratil skoro 10,4 milionů dolarů k agitaci kongresu USA v 1. 6 měsících roku 2004. Od roku 1990 Mezinárodní Měnový Fond tlačil země ve Východní Evropě a Asii k privatizaci jejich státních tabákových podniků jako podmínku pro poskytnutí půjček. Tabákové společnosti se často pokouší přesvědčit vlády a veřejnost, že kouření je výhodné, že opatření tabákové kontroly sníží daňové výnosy, zvýší nezaměstnanost a že nekuřáci žijící déle obtěžují národní ekonomiky. Ale dobře vědí, že tabák je velká ekonomická zátěž kvůli zvýšeným nákladům na zdravotní péči,

jinému užití zemědělské půdy, kde by mohly růst potraviny, výdaji souvisejícími s požáry v důsledku kouření, zaměstnaneckými absencemi, snižující se produktivitou práce, výdaji na prostředí kvůli odlesňování, pesticidům, znečišťování krajiny atd.. Celkové ekonomické náklady v roce 2005 (nebo poslední dostupná data) v dolarech: USA 185 bilionů, Německo 24 bilionů, Francie 16 bilionů, Austrálie 14 bilionů, Bangladéš 424 milionů.

Situace v ČR

Na spotřební dani z cigaret za rok 2007 se vybralo 47 miliard Kč. Naproti tomu Česká lékařská komora ve stejném roce vyčíslila, že v důsledku závislosti na tabákových výrobcích dosahují ztráty státního rozpočtu minimálně 80 miliard Kč. To znamená, že argument některých tabákových korporací, že kouření se ekonomicky vyplácí, protože podporuje příjmy státu z daní, neplatí. Philip Morris spolupracuje dokonce s Českým ministerstvem financí a Českou školní inspekcí na projektu s názvem Dokážu to,

určenému dítětem. Motto projektu je: „Věříme, že každý člověk má svůj život ve vlastních rukou. Proto vzděláváme dospělé, aby v dětech dokázali rozvinout a posílit schopnost přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí.“ A byl to Philip Morris, který roku 2001 poslal ČR dopis, v němž uvádí, že tím, že kuřák umře dřív, ušetří státu peníze za zdravotní péči, na peníze a úspory za státní bytovou výstavbu. Originál dopisu si můžete přečíst na serveru no-smoking.org. Politici jsou chodící reklamou na tabákové výrobky a i mnoho členů strany Zelených kouří, ačkoli jsou cigarety testovány na zvířatech a pěstování tabáku znamená velké ekologické škody. Prodej tabákových výrobků je porušováním zákona „O obecné bezpečnosti výrobků“, který říká, že bezpečným výrobkem je ten, který za běžných či rozumně předvídatelných podmínek užití nepředstavuje nebezpečí, a výrobce je povinen uvádět na trh jen bezpečné výrobky. Nápis na krabičkách typu kouření může zabít si tabákové společnosti jistí právní ochranu proti případ-

ným žalobám ze stran obětí a ministerstvo zdravotnictví jim v tom pomáhá a schvaluje porušování zákona. Zdravotnictví chybí peníze, tímto důvodem obhajují některé zákonodárci zavedení poplatků. Avšak jak to, že jim nevádí, že tento nedostatek peněz je také kvůli léčbě nemocí, jejichž příčinou je kouření? Tato léčba stojí několik miliard korun ročně a zákazem kouření by se hodně ušetřilo. Poslanci a senátoři letos schválili novelu zákona o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Nejde ale zcela o zpřísnění zákona a ochranu nekuřáků. Návrh totiž umožňuje kouřit na nekrytých nástupištích, takže kouřit se bude moci hned vedle přístřešku a kouř půjde samozřejmě i na lidi pod ním. Kouřit se bude moci i v restauracích, jako by na životech lidí, co v nich obsluhují, nezáleželo.

DANA H.,

ČLÁNEK BYL REDAKČNĚ KRÁCEN

Recenze:

Mooreův bestiář

Michael Moore představil 5. a 6. září na Filmovém festivalu v Benátkách svůj nový snímek *Capitalism: A Love Story* (Kapitalismus: Milostný příběh). Světovou premiéru předcházela atmosféra velkého očekávání a zvědavosti diváků a novinářů, a samotná přítomnost Moora zastínila plejádu filmových hvězd, které přijely na 66. edici benátského festivalu. A s ohledem na recenze kritiků a reakci diváků Moore neklamal.

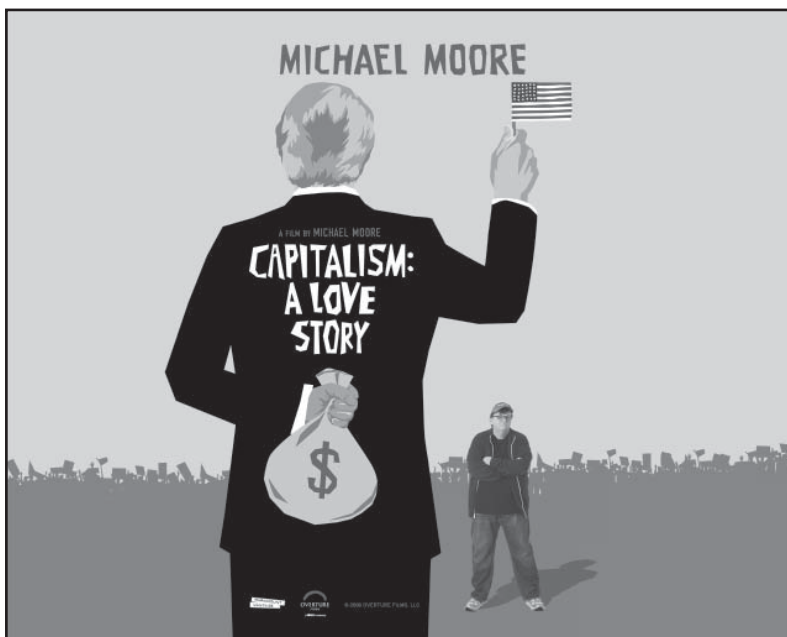
Moore se ve svém díle soustředí na nedostatky kapitalismu, na vypuknutí současné krize a na reakce politiků a byznysmenů na nastalé problémy. Jednou z kvalit filmů ale tkví v tom, že snímek má velký přesah, nesoustředí se jen na současnou krizi, ale na fungování, problémy a rozpory kapitalismu, jehož součástí je

samozřejmě i krize. Jak vysvětlil samotný tvůrce, koncept

stala tvůrce dalším z podnětů pro jeho práci. Výchozí bod

Ohio), či potíže obyčejných lidí s dostupností zdravotní péče.

K popisu nefungujícího kapitalismu pak režisér dodává situaci lidí, kteří se museli vystěhovat ze svého domu pro neplacení splátek bankám, různé situace z amerického soudnictví a vězenství, či spekulace firem a koncernů na životních a zdravotnických pojištěních svých zaměstnanců. Moore zaměřuje svoji kameru na celou řadu případů či dennodenních situací, a vytváří tak bestiář současného amerického kapitalismu. Ze snímku je patrné, že právě tento bestiář není výsledkem krize, která rozšiřuje a zesiluje určité jevy (např. ztrátu zaměstnání, zdravotního pojištění, či domova), ale je vlastní období prosperity a konjunktury, kdy tyto jevy budi jen malou či žádnou pozornost médií a veřejnosti.

a tvorba filmu vznikla ještě před vypuknutím krize, která se

pro snímek je situace bývalých průmyslových měst (např. v

Současný bestiář je podle Moorea výsledkem neoliberálních politik, které vedly americké vlády od Reanalda Regana až po George W. Bushe. Nad Obamou zůstává vyšet nejistota, naděje i nedůvěřivost režiséra, který ale vidí hlavní prvek možné změny v mobilizaci lidí zdola.

Další narativní prvek filmu je bezesporu „osvětlení mocných“. Moore honí s kamerou za zády různé kongresmany/nky, byznysmeny/nky a představitele různých korporací, firem a bank, a až s rozkoší je dostává do úzkých či do napětí. Moore se snaží setřít make-up těch nahoře, moci. Na plátně se střídají ušmudlaní a zpocení manažeři, bezduché a mlčící kongresmanky, arogantní makléři, úplatní soudci a vymahači, bankéři neschopní vysvětlit svoje kroky a platy. Je to moc na hony vzdálená od té, kterou se snaží znázornit média: brilantní, kompetentní, schopná rychlých rozhodnutí a nakloněná k lidem. Bez protekce PR agentur a mainstreamových novinářů je tato moc malá až směšná: král je nahý a impotentní. Moore se pravděpodobně zaměřil na „slabé články a slabé chvíle“ mocných. Tento postup ale nepočítá a neanalyzuje obraz moci, ale je spíš satirou uvnitř dokumentárního filmu. Stojí za to podtrhnout dokumentární, protože režisér používá a ztvárňuje množství dat a informací, které potvrzují jeho pověst dobrého hledače informací.

Mezi třídním bojem a donquijotstvím

Další zásadní rovinou film je jak jinak režisér samotný a jeho estetika. Moore je hlavní hrdinou svých dokumentárních filmů a jeho postava, svojí estetikou, příběhem a jazykem, je zásadním prvkem pro vnímání díla. Postava režiséra je centrální v skoro každém záběru: drobeček s baseballovou čepicí a přímým jazykem ukazuje příběhy či honí mocné v jejich sídlech a palácích. Moore ztvárňuje svojí postavou celou

řadu kolektivních typů, stereotypů a osudů, skrz které divák vnímá dění na plátně. Režisér pochází z bývalého průmyslového města Flynt, jeho tloušťka, jazyk a oblečení odkazují na stereotyp dělníka těchto bývalých průmyslových bašt. Jeho přímý jazyk a myšlení odmitá jakoukoliv hlubší úvahu, která je viděna spíš jako kouřová clona mocných, zahalující pravdu a realitu. Tento jazyk a

myšlení je hodně vzdálené od vyjadřování levicových politiků a akademiků, plné neznámých slov a abstraktních obrátů, i od stylizace happyendového proroka vlastní současnému americkému prezidentovi. Oslovuje naopak početnou škálu publika, jehož otázky Moore často převzal. Pro Mora von Flynt krize nezačala pádem banky Lehman&Brothers, ale deindustrializací v 80. letech, která ho hodila do existenciální nejistoty. Lidé okolo něj byli příliš mladí na penzi, ale příliš staří na nový život, nedostatečně bohatí a vzdálení. Krize je vyvrcholení vývoje, jehož začátek režisér spojuje s Reaganovou administrativou, a zpochybnění i posledních znaků jejich skomíravé příslušnosti k middle-class: automobil, vlastní dům, a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem. Ve filmu je jedinou hranou rolí právě ta, kterou ztvárňuje režisér, který je výborný herec, ale nikoliv, jak mu předhazují konservativní média, mystifikátor.

Ve filmu se Moore tedy ptá, kde jsou moje prachy? Nemyslí tím jenom nepředstavitelnou kopu dolarů, nutných pro zá-

chranu různých finančních a bankovních domů. Má tím na mysli i nemalou část příjmu, kterou jeho postava každý měsíc, již třicet let, postupuje bankám pod rouškou splátek hypoték, půjček či penzijního připojištění. Hlavní postava filmu vytváří s postavami „těch nahoře“ vztah, který balancuje mezi třídním bojem a don quijotstvím. Mezi postavou Moora a příslušníky vládnoucích vrs-

právě vzpoula je tolik hledaná a chtěná Mooreovou postavou, ale zdá se skoro nedosažitelná. Nakonec režisérovi-hercovi nezbyvá než volit Demokrata, plně spoluodpovědné za vývoj posledních 30ti let, a Obamu, člověka esteticky i myšlenkově tak vzdáleného. A také doufat, že se lidé zmobilizují a svojí přímou účastí něco změní.

Otázka moci a nadvlády

Velká slabina filmu je právě v těchto končinách. Moore se sice snaží zesměšnit určité představitele moci, ale již se neodvážá ztvárnit a analyzovat moc jako takovou se svými mechanismy nadvlády a governance. Postava, a tady je další podobnost s don Quijotem, chce vzpouru, a nechápe, proč k ní nedochází, když mocní jsou tak směšní a kapitalismus tak hrozný. Prostě Moore nevidí, či ho nezajímá, soudobé „dobrovolné otroctví“, díky kterému široké vrstvy obyvatelstva jsou nespokojeny se stavem veřejných věcí a s podmínkami svých životů, nicméně pokračují nadále v práci a životu v rámci kapitalismu, aniž by hledali alternativu. Moore ani neztvárňuje mechanismus governance, díky kterému, například, jeho film není společensky nebezpečné dílo hodné cenzury, ale naopak výhodné zboží zábavy, spoluvyrobené se Sony, a distribuované Paramountem. Tyto otázky a tento materiál zůstává otevřený pro alternativní a kritické umění, neřku-li pro novou uměleckou avantgardu. Jsou to otázky moci a governance, výroby a kreativity, médií a umění, vztahů nadvlády. Pro umělce a umělkyně, jež se nespokojí tyto věci jenom popsat, ale kteří a které svým dílem a kreativitou chtějí vytvořit alternativu současné společnosti. Doufajíc, že příště pro makléře z Wall Street nepůjde jeden potrhlý režisér-postava, ale velká demonstrace jeho diváků.

JAKUB HORŇÁČEK

CITÁT MĚSÍCE:

Předseda KSČM Vojtěch Filip: "...to si pak lidé vezmou moc do svých rukou. A to pak budeme těžko hledat, kde jsme udělali chyby." Otázky Václava Moravce speciál 1.9.09

Za čím stojíme

Proti kapitalismu

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nejzákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracující většiny obyvatelstva.

Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejích výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948-89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

Za socialismus zdola

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhujeme systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

Solidarita

Úsilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracující třídy a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

Revoluční organizace

Aby bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější části pracující třídy, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vybudovat takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracující třídy – například v odborech.

Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

www.socsol.cz

ZDOLA

PROTI

GLOBÁLNÍMU

KAPITALISMU

☐ Chci více informací o SocSol a jejích aktivitách

☐ Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:

Adresa:

Telefon:

E-mail:

Vyplněný ústřížek pošlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6.

Jsme aktivní v hnutí proti základnám USA

Organizujeme protesty proti Bushově "nekonečné válce"

Jsme aktivní v hnutí proti globalizaci korporací

Jsme proti školnému, deregulaci nájemného, sociálním škrtům

PRIDEJTE SE K SOCSOL!

Cesta k horkému podzimu

Éra kupování si sociálního smíru v Srbsku pomalu končí. Matija Medenica, člen naší sesterské organizace Marks21, napsal stručný report o současném dění.

Devět let zničující privatizace, podkopávání práv dělníků a ztráty zaměstnání milionu lidí (v zemi, která má něco přes 7 milionů obyvatel) vede ke vzrůstajícímu odporu pracujících třídy vůči neoliberální politice současné vlády. Období, následující po revoluci 5. října roku 2000, se vyznačovalo nadějí, že nový režim „demokratického bloku“ přinese do srbské společnosti pozitivní změny. To byl hlavní důvod, proč se pracující připojili k opozičním protestům, které nakonec donutili Miloševiče akceptovat výsledky voleb a odstoupit.

Okamžitě poté spustila nová vláda svůj neoliberální program – privatizaci státem vlastněných firem a otevření se světovému trhu. Výsledkem bylo prohlubování již tak velmi hluboké sociální nerovnosti. Nicméně sociální smír byl zajišťován obrovskými zahraničními půjčkami a příli-

vem cizích investic. Dělnické protesty slábly a obvykle probíhali jen na lokálních úrovních, což umožňovalo politickým

tvrdou ránu. Zahraniční investice dokázaly částečně oživit a místy dokonce rozšířit výrobní sektor. Dokud byl globální fi-

tra. Tehdy si stávkující textilní dělníci v přímém televizním přenosu uřízli a snědli vlastní prsty! Nějaký čas po těchto zoufalých sebeпоškozujících činech nabral odpor mnohem militantnější a útočnější podoby – dělníci začali blokovat ulice, hlavní silnice, železnice a dokonce začali okupovat městské radnice a továrny. V tuto dobu se v celém Srbsku konalo asi 30 stávek.

V červenci pak také došlo k první okupaci továrny, kdy se dělníci zmocnili jihovýchodní evropské firmy vyrábějící autobusy – Ikarbus – a požadovali mzdy a investice do výroby. Od konce října, kdy došlo k privatizaci této továrny, klesly mzdy o 30% a dělníci pouze chtěli

představitelům, aby je snadněji ukonejšili falešnými sliby a symbolickými částkami peněz.

Avšak globální kapitalistická krize zasadila této logice

nanční trh jakž takž stabilní a ochotný půjčovat peníze a dokud bylo možné rozprodávat státní majetek, byli naši vládcí více méně schopní udržovat business podle plánu. Ale v momentě, kdy tyto zdroje vyschly, se všechno změnilo.

Vláda byla nucena jednat s MMF o poskytnutí půjčky 3 miliard euro. Následovalo zmražení mezd a penzí. Projednávání nových strategií útoků na životní úroveň dělnické třídy je prakticky na denním pořádku.

Prvního července ztratilo více než 200 000 lidí nárok na zdravotní péči.

Vzdor

Koncem roku 2008 jsme byli svědky rostoucího počtu bojů. První bod obratu přišel koncem dubna, když se zvedla vlna stávek kvůli hladu, který zasáhl srbská průmyslová cen-

dostat nezaplacené únorové mzdy. Co více, nový vlastník chtěl propustit 490 z celkového počtu 720 dělníků. Firemní bankovní konto bylo již půl měsíce zablokováno kvůli dluhům. Jak poznamenal jeden dělník, který odmítl vrátit manažerům klíčky od firemního vozu: „Vzali nám všechny naše peníze a zničili naši továrnu, nyní již nedostanou ani kousek z jejího vybavení.“ Boj o Ikarbus byl hlavní událostí, která vydláždila cestu k horkému podzimu a která nás popohnal kupředu – událost, která jasně ukázala hlubokou politickou a ekonomickou nestabilitu, které poříjnové Srbsko čelí. Nyní potřebujeme v tomto boji překonat sami sebe a snažit se vytvořit autentickou alternativu pracujících třídy.

PŘEKLAD VÍTA LAMAČ

Předplatte si Solidaritu

- ☐ Chci si předplatit následující čísla v ceně 100 Kč (včetně poštovného - dotujeme polovinu)
- ☐ Distribuční předplatné - chci si předplatit exemplářů časopisu.

Jméno:

Adresa:

Telefon:

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6, nebo objednávejte na info@socsol.cz. Info: 775205682